

Verslag VEWIN-workshop 'Scoren met milieuzorg'

'Milieuzorg is meer dan het intern goed geregeld hebben van uw milieuzorg-activiteiten', stelt de uitnodiging voor de VEWIN-workshop 'Scoren met milieuzorg'. Ruim twintig mensen kwamen op 27 juni 1997 naar Nieuwegein om hier meer over te horen.

De middag werd geopend door de heer ing. A. Kap, senior consultant bij Kiwa Management Consultants. Hij vergeleek de verhouding tussen de maatschappij en milieuzorg met een verkering. Aanvankelijk, zo stelt hij, is deze relatie ambitieus opgezet. Het doel was in 1995 te bereiken dat 70% van de waterleidingbedrijven een certificaat zou hebben. Momenteel heeft nog slechts 1 bedrijf een milieucertificaat. De ambitie wordt dus langzamer verwezenlijkt, en de workshop hoopt opnieuw een aanzet te geven tot het 'scoren' met milieuzorg. Sprake van een 'scheiding' is er gelukkig niet!

Eigen verantwoordelijkheid

De eerste spreker was de heer drs. V. W. J. van den Bergen, plaatsvervangend afdelingshoofd afdeling Drinkwater, Industriële Emissie en Afvalwaterketen van het ministerie van VROM. Hij stelde dat het het mooiste is wanneer betrokkenen samen spelregels opstellen en een ieder zijn eigen verantwoordelijkheid in deze neemt. Na middels een aantal punten de context te hebben belicht, gaf hij aan dat het de bedoeling is dat alle waterleidingbedrijven vóór het jaar 2000 een milieuzorgsysteem hebben. De overheid legt hierbij de doelen vast in bijvoorbeeld een NMP. De bedrijven vullen het verder in en zijn medeverantwoordelijk om het beleid 'handen en voeten' te geven. Hier constateerde de heer Van den Bergen nog veel afwachtendheid bij de waterleidingbedrijven. Hij gaf aan dat bedrijven zich in 4 verschillende fasen kunnen bevinden qua ontwikkeling en houding richting overheid, van fase 1: defensief, tot fase 4: pro-actief. Voor zowel bedrijven als de overheid heeft de laatste positie het voordeel dat handhaving op hoofdlijnen kan plaatsvinden; certificatie is dan een hulpmiddel om milieuzorg toetsbaar vorm te geven. Uit een evaluatie van KPMG naar de invoering van milieuzorgsystemen bij industriële bedrijven blijkt dat 93% van de grote bedrijven een start heeft gemaakt, en ook ruim de helft van de kleine bedrijven hiermee aan de slag is. Bij de waterleidingbedrijven is 77% van de bedrijven bezig met een systeem, terwijl bij 22% **onbekend** is of ze in het jaar 2000 een milieuzorgsysteem hebben. Dit resultaat valt tegen. Het niet hebben van een milieuzorgsysteem zegt niet dat het per definitie

slecht gaat, maar het hebben ervan toont aan dat er systematisch en structureel aan wordt gewerkt.

Eén van de stellingen die de heer Van den Bergen vervolgens poneerde, werd uitgediept in een 'British Parliament' discussie: *'Een milieuzorgsysteem vormt de weerslag van de verinnerlijking van milieudoelstellingen. Het ontbreken ervan roept op zijn minst twijfels op.'*

Sommige deelnemers stelden dat ook een milieu-actielijst een goede opzet was. Anderen brachten hier tegenin dat een milieu-actielijst te ad hoc is om een zorgsysteem te kunnen vervangen. Ook stelde een deelnemer dat een waterleidingbedrijf een zorgsysteem moet hebben, al was het maar om twijfels over de eigen milieu-inzet weg te nemen wanneer naar potentiële vervuilers van drinkwaterbronnen soms 'een vinger wordt geheven'. Als milieuzorg zonder systeem kan, dan roept dat twijfels op over wat die milieuzorg inhoudt, was de algemene tendens.

Minder inspecties?

Als tweede spreker nam de heer drs. R. van Veluw, hoofd Milieu, Veiligheid en Laboratorium van ISOVER, plaats achter het spreekgestoelte. ISOVER, aldus de heer Van Veluw, is eigenlijk een bedrijf dat uit 1 m³ gas een winst van 600 m³ gas genereert. Door middel van levenscyclusanalyse kan worden aangetoond dat het isolatiemateriaal dat ISOVER produceert, gedurende de periode dat het in bijvoorbeeld gebouwen wordt toegepast, de energie die nodig is voor de productie vele keren terugverdient door isolatie. Voordat ISOVER ging werken aan een zorgsysteem, is er een aantal beloften gedaan over wat voor zegeningen dit systeem zou brengen. Deze omvatten onder meer: structuur voor milieubeleid, efficiënter werken, verbetering van het bedrijfsimago en motivatie van medewerkers en organisatie. Volgens de heer Van Veluw zijn deze doelen gehaald. Vanuit zijn ervaring had hij een aantal praktische tips voor de deelnemers aan de workshop: houd het systeem simpel, besteed veel aandacht aan de interne communicatie en het draagvlak en integreer het systeem waar mogelijk met bestaande managementsystemen. Toch kleven er ook nadelen aan een milieuzorgsysteem. Een systeem moet worden beheerd. Dit houdt in dat het zowel administratief als in de bedrijfsvoering 'levend' moet worden gehouden. Verder wordt een stukje bedrijfsinformatie openbaar, doordat de processen in een kwaliteitshandboek worden neergelegd. Dit kan nadelig zijn voor een bedrijf door-

dat de concurrentie zijn voordeel doet met deze proceskennis.

Tot slot moeten de verplichtingen die worden aangegaan natuurlijk wel worden nagekomen.

De heer Van Veluw noteerde eigenlijk maar één echt probleem.

Het is gebleken dat de vergunningverlenende overheid maar erg langzaam volgt. De gedachte was eigenlijk dat een milieuzorgsysteem een vergunning op hoofdlijnen zou faciliteren. De overheid lijkt echter nauwelijks besef te hebben van de omvang en betekenis van een milieuzorgsysteem.

Voor ISOVER heeft het milieuzorgsysteem de inspectie en vergunning (nog) niet vergemakkelijkt.

Integendeel; het aantal inspecties is de afgelopen jaren toegenomen, zowel wat het aantal controles betreft, als het aantal controlerende instanties.

De stelling was dan ook: *'Een gecertificeerd milieuzorgsysteem: helder (drink) water voor de bedrijven maar nog troebel water voor de verschillende overheidsdiensten.'*

In de discussie die volgde werd opgemerkt dat we wellicht erg ongeduldig zijn als we verwachten dat zorgsystemen overheidscontroles overbodig maken. Het zgn. Geertruidenberg-arrest heeft gemaakt dat de controlerende overheid behoefte blijft hebben aan het zelf meten van zaken. Toch blijft het gevoel hangen dat er nog veel gewonnen kan worden door onderling overleg.

Communicatie

In zijn afsluiting stelde de dagvoorzitter dat enerzijds de overheid zich terugtrekt en meer zelfwerkzaamheid verwacht van bedrijven. Aan de andere kant schept het streven dat in 2000 alle waterleidingbedrijven een milieuzorgsysteem hebben, een verwachtingspatroon.

Er was een tijd, waarin een directeur voor automatisering nodig was. Inmiddels is automatisering zo ingeburgerd dat er geen structuur binnen bedrijven meer voor nodig is, maar het wel normaal is om eraan te werken. Datzelfde zou moeten gaan gelden voor milieuzorg!

Wat de relatie met de overheid betreft, kan gesteld worden dat willen bedrijven er ook in de controle op naleving baat bij hebben, er meer communicatie en veranderingsbereidheid moet zijn tussen beide partijen. Misschien, aldus de heer Kap, moeten we noest blijven doorbouwen, maar is systematische milieuzorg pas over een paar generaties een vanzelfsprekendheid. We moeten er wél aan blijven werken!

drs. A. Harbrink Numan,
Kiwa Management Consultants